No. 1118 Zaterdag 27 Mei 1905. 22ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,-- pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 26 Mei.

DIVI-DIVI.

Heden is het juist een jaar geleden, dat Dr. C. J. J. VAN HALL, Inspecteur van den Landbouw in West-Indië, zijne besprekingen hield met de curaçaosche planters. Wanneer men de nummers 1076, -77 en -78 van ons blad er nog eens op na zoude slaan, dan zal men zien, dat de besprekingen over de ziekte in de divi-divi geen bemoedigende resultaten gaf. Er werd zelfs in de verte aangegeven, dat, zoo deze ziekte zich in de *wortels* der boomen had genesteld, er al heel weinig aan te doen zou wezen, daar dan alle aarde moest worden weggedragen en nieuwe, gezonde aangevoerd, wat in 't groot onmogelijk is.

Het was derhalve te vreezen, dat wij hier machteloos bleven staan tegenover een nietig insekt, dat spoedig ook de beste der curaçaosche culturen zou verwoesten en uitroeien en ons het eenig exportartikel, wat wij nog bezitten, ontrooven.

Nu verscheen in Maart ll. een brochure, Bulletin N°. 3, waarin een uitvoerige studie over *schildluizen*, de hollandsche vertaling van het papiamentsche *pis-pis*, waarmede wij die ziekte op de divi-divi aanduiden. (Niet onmogelijk, dat de curaçaosche benaming haar oorsprong vindt in de latijnsche „*Chionaspis citri.*")

Met vreugde sloegen wij het boekje open. O macht der wetenschap! Eindelijk zouden wij dan een middel tot redding van onze langzaam wegstervende divi-divi-cultuur bezitten. Doch welk een tegenvaller. De *pis-pis* werd besproken, maar oogenschijnlijk slechts die, welke de oranjeboomen aantast.

In de overigens uitgebreide en degelijke studie van Dr. VAN HALL geen enkel woord over onze divi-divi-ziekte! De Inspecteur heeft hoofdzakelijk het oog op oranjeboomen en noemt zelfs de divi-divi niet; of het moest zijn, dat deze behooren en bedoeld worden onder „allerlei andere boomen en heesters, vooral vruchtboomen", die volgens zijn verklaring ook door de schildluizen worden aangetast. Daar echter hier op Curaçao meer divi-divi- dan oranjeboomen worden gevonden, en op het oogenblik het bestrijden der ziekte van de divi-divi van meer algemeen belang mag geacht worden dan van de schildluizen op oranjeboomen, omdat die kanker ieder jaar verder vreet en op verschillende plantages jaarlijks zeer veel boomen daaraan sterven, hadden wij gaarne *uitdrukkelijk* vernomen, of alles wat van de schildluizen wordt gezegd ook van toepassing is op de *pis-pis* onzer divi-divi.

Tegen de gevreesde ziekte, welke zooveel schade aanricht, wordt tot dusverre zeer weinig gedaan, reden waarom wij meenen, dat het toch zijn nut kan hebben hier een gedeelte van Dr. VAN HALL's studie over pis-pis te publiceeren, daar het ons wil voorkomen, dat de divi-divi-ziekte hierin ook wel voornamelijk zal beschreven zijn, ofschoon de Inspecteur ze niet uitdrukkelijk noemt; kleinere afwijkingen kunnen dan later worden aangevuld.

De „Cur. Maatij." zal zeker wel de goedheid hebben bij den Inspecteur te onderzoeken, of dit alles ook onder alle opzichten op divi-divi van toepassing is. Juist in de droge maanden vertoont zich de pis-pis en ontwikkelt zij zich; zoo spoedig mogelijk derhalve moet men de oorzaak dier ziekte *met volle zekerheid* leeren kennen en de middelen om die te bestrijden.

Het ontstaan der ziekte wordt als volgt verklaart:

Zeer schadelijk zijn dikwijls de schildluizen, waarvan het lichaam met een wit, wasachtig of meelachtig overtreksel bedekt is; men vindt ze soms op bladeren en vruchten van ananas, soms op jonge takken van sinaasappel- en oranjeboomen, onder de bladscheeden van het suikerriet, op de bladeren van koffieboomen. (*Dactylopius-*, *Pulvinaria-*, *Ceroplastes-*, *Icerya-*soorten.),

Licht men zulk een schildje op. dan blijkt bij microscopisch onderzoek, dat er zich dikwijls een groot aantal eitjes of jonge diertjes onder bevinden. Deze jonge, pas uit het ei gekropen schildluisjes zijn echter zeer kleine, alleen met het microscoop of met een sterk vergrootende loupe duidelijk waarneembare diertjes, van een plat-ovalen vorm, met een paar duidelijke voelhorens, een paar oogen en drie paar korte pooten; bovendien zijn zij in het bezit van een zuigsnuit.

Aanvankelijk zijn mannetjes en wijfjes nauwelijks van elkaar te onderscheiden.

Zij bewegen zich over de jonge twijgen en over de bladeren heen, gewoonlijk naar de jonge toppen toe en wanneer zij een geschikte plaats hebben gevonden, boren zij hun zuigsnuit in het takje en blijven hun verdere leven op die plaats zitten.

Gewoonlijk begint dan bij het vrouwelijke dier de vorming van het schild over het lichaam. Daarna ondergaat het wijfje nog drie of vier vervellingen; het schild neemt daarbij in omvang toe, maar overigens wordt het lichaam zeer gereduceerd; de pooten en oogen verdwijnen allengs en als het wijfje volwassen is, bestaat het nauwelijks uit iets anders dan het schild. waaronder een zakvormig, vrijwel vormloos lichaam, dat bij sommige soorten (zooals bij *Chionaspis citri*, de oorzaak van de „pies pies") veel kleiner is dan het schild en een groote ruimte overlaat voor de nog te leggen eieren.

De levensgeschiedenis der mannetjes is dikwijls geheel anders. Nadat deze zich vastgezogen hebben ondergaan ook zij een paar vervellingen, doch gaan daarna over in een pop, waaruit zij later als gevleugeld insect te voorschijn komen. Deze volwassen gevleugelde mannetjes zijn uiterst kleine dieren; met uitgespreide vleugels zijn zij niet breeder dan een paar m.M.

Bij sommige soorten schijnt het mannetje echter geen gevleugeld stadium door te maken en schijnt de levenswijze veel met die van het wijfje overeen te komen.

Daar alleen de mannetjes somtijds vliegen kunnen en de jonge dieren zich slechts op geringe afstanden verplaatsen en in geen geval in staat zijn van den eenen boom op den anderen over te gaan, rijst de vraag, hoe de verspreiding der schildluizen plaats vindt.

Waarschijnlijk spelen de vogels hierbij een rol. Wanneer n. l. een vogel gezeten heeft op een tak, die met schildluizen bedekt was, en wegvliegt, zullen aan zijn pooten allicht eieren of jonge dieren blijven hangen, en wanneer hij zich daarna op een tak van een anderen boom neerzet, kunnen die eieren of jonge dieren gemakkelijk daarop terecht komen. Misschien spelen ook groote insecten, kevers. b. v., een dergelijke rol bij de verspreiding der schildluizen.

Ook van de mieren wordt vermoed, dat zij tot de verspreiding meewerken.

Dikwijls ziet men op een, door schildluizen aangetasten boom, mieren in groot aantal heen en weer loopen, zich nu en dan bij de schildluizen ophouden en hen met hun voelhoorns bestrijken. Schildluizen scheiden n. l. een zoet vocht af, dat de mieren opzuigen. (*)

(Wij gelooven, dat op Curaçao ook de wind een krachtige factor is om de verspreiding te bevorderen. Meermalen toch ziet men een aantal boomen aangetast alleen aan dien kant, waarlangs de wind strijkt en zoodoende eieren en insekten meevoert, die weer ten deele worden opgevangen door de volgende boomen. *Red. Amigoe.*)

Nadeelige invloed van de schildluizen op de voedsterplant.

In de eerste plaats brengen de schildluizen schade te weeg door het opzuigen der plantensappen; zij onttrekken aan de jonge twijgen door hun groot aantal een belangrijke hoeveelheid voedsel en beletten daardoor een normalen groei.

Maar behalve ontrekking van voedsel veroorzaakt het zuigen van de talrijke schildluizen op de stammen,

(*) Het zelfde is in nog sterker mate het geval bij de bladluizen, de groene of bruine luizen, die dikwijls aan onze rozen zooveel schade aanrichten. Men heeft dan ook wel eens de bladluisen de „melkkoetjes" van de mieren genoemd en met het oog op de zorg. die de mieren hebben voor de bladluizen en hun eieren is die vergelijking niet onjuist.

Feuilleton.

MODERNE ZOUTINDUSTRIE IN NOORD-AMERIKA.

DOOR

A. OSCAR KLAUSZMANN.

Zout is een onontbeerlijk toevoegsel voor de spijzen. Alleen de vleeschetende roofdieren kunnen het zout ontberen; de plantenetende dieren en de mensch, die van gemengd voedsel leeft, hebben zout noodig.

Op verschillende wijzen wordt het zout gewonnen: door verdamping van zeewater in zoogenaamde zeesalignes of zoutplantages uit zouthoudend water, of ook in den vorm van steenzout uit de mijnen.

Overal in Europa bevinden zich onder de aarde geweldige steenzoutlagen; zoo bijv. in Oostenrijk in Wieliczka en in Bochnia, — de wereldberoemde zoutmijnen van Wieliczka, die een volslagen onderaardsche stad vormen. „liggen in ruste", d. w. z. wegens de onzekerheid en gevaar voor instorten, wordt er niet meer gewerkt —, verder in het Zevengebergte, in Hongarije, in Beieren [Berchtesgaden), in Würtenberg (in de nabijheid van Hall), in Pruisen bij Staszfurt en Erfurt, alsook in de provincie Posen bij Inowrazlaw; in Frankrijk in de streek Marennes, in Engeland en Norwich, in Spanje in de provincie Catalonië. De steenzoutlagen zijn meestal van een ontzaggelijken omvang. Lagen van zuiver kristalzout wisselen daar af met zoutlagen, waarin gips en klei vermengd is.

Het steenzout uit de mijnen wordt verkregen door pijlerbouw, doordat men reusachtige gangen uitgraaft, waarvan de gewelven geschraagd worden door pijlers, die men tusschen de verschillende gangen als steunpunten heeft laten staan. Dit steenzout, dat men in groote blokken uit de zoutmijnen ophaalt, wordt door zoogenaamde breekmachines vergruisd en verder in molens fijn gemalen.

Om het bergzout te winnen heeft men sedert kort in Europa en reeds alom in Amerika een nieuw systeem in toepassing gebracht, dat het zeer kostbaar uitboren van mijnschachten en het uitgraven van gangen geheel en al overbodig maakt. Op de meest volmaakte wijze wordt deze nieuwe soort van zoutwinning in den Amerikaanschen staat Michigan en nog meer speciaal in de beroemde zoutwerken te Manistee toegepast (In het tijdschrift: *die Woche*, 1905. pag. 81 — 85, waaraan wij dit artikel ontleenen, wordt de tekst door 8 photo's verduidelijkt.)

Eerst sedert ongeveer tien jaar heeft men zoutlagen in Michigan ontdekt, die de verbazende dikte van 36 tot 40 voet hebben. Deze zoutlaag werd aangeboord liggend op een diepte van 600 Meter. Het boorgat werd, zooals gebruikelijk is, met ijzeren buizen omkleed. Daarna bracht men midden in deze buis een tweede nauwere buis en hield toen bijna een jaar lang de tusschenruimte tusschen die beide buizen voortdurend met water gevuld. Dientengevolge losten de onderaardsche zoutmassa's in een wijden kring romdom het boorgat in water op, en dat zoutwater of pekel steeg in de middelste smallere buis naar boven. Daar dit zoutwater echter tamelijk zwaar is, kon het door de evenwichtsdrukking natuurlijk de opper-

takken, twijgen of bladeren een soort prikkel, die somtijds ten gevolge kan hebben, dat de takken woekeringen en uitgroeiingen doen ontstaan op de plaatsen, waar de schildluizen in groot aantal bijeenzitten.

Ten slotte kunnen zij ook de ademhaling van takken en stam belemmeren, vooral wanneer zij zoo talrijk aanwezig zijn, dat zij de deelen als een gesloten korst bedekken. Dit is bij voorbeeld bij de *Chionaspis citri*, de oorzaak der „pies-pies" op Curaçao, het geval; door de dichte laag van schildluizen worden de takken en de stam aan de lucht en ook aan het zonlicht onttrokken en missen daardoor de zuurstof der lucht, die alle deelen van een plant noodig hebben, en de zonnestralen, die alleen de onderaardsche plantendeelen ontberen kunnen.

Omstandigheden, die van invloed zijn op het al of niet optreden der schildluizen.

In het algemeen zijn gezonde planten voor ziekten en insectenplagen minder vatbaar dan zwakkelingen of planten die in ongunstige levensomstandigheden verkeeren, en voor planten geldt evenals voor menschen de regel, dat het beste voorbehoedmiddel, om niet ziek te worden, is: zoo gezond mogelijk te zijn.

Wel is waar zijn er genoeg voorbeelden te vinden van ziekten en insectenplagen, die, schijnbaar zonder voorkeur, zoowel de kerngezonde en zorgvuldig gekweekte als de zwakke en verwaarloosde individuen aantasten, maar dit is met de schildluizen niet het geval en het is gewoonlijk zeer opvallend, dat de planten, die in minder gunstige levensomstandigheden verkeeren meer van schildluizen te lijden hebben.

Het eerste en voornaamste middel om de schildluizen te weren is dan ook: een verstandige en zorgzame kweekwijze.

Plantwijze grondbewerking, bemesting, snoeiing, zijn alle zaken, die bij de teelt van oranje-, sinaasappelboomen en aanverwanten niet verwaarloosd mogen worden, en waaraan de planter al zijn zorgen heeft te wijden. In landen met tijden van grooten regenval zal de drainage, in regenarme streken de irrigatie behoorlijk toegepast moeten worden.

Over deze verschillende punten wil ik slechts enkele woorden zeggen. De practische planter zal in veel gevallen zelf zijn weg moeten vinden.

Zeer vaak wordt bij den aanleg van een sinaasappel- of oranjeplantage („oranjerie" zegt men op Curaçao) een te enge plantwijdte gekozen. Van den omvang, die de kroon in de betreffende streek pleegt aan te nemen of die men haar door snoeiing laat aannemen, zal de plantwijdte afhangen. In alle geval zal men haar niet korter nemen dan 15—20 voet, in enkele gevallen neme men haar nog wijder tot hoogstens 25 voet.

Bij de overplaatsing van de pépinières op het veld, zorge men eerst voldoend wijde plantgaten gemaakt te hebben, die weer opgevuld worden met lossen grond, liefst vermengd met verganen koemest of verteerden compost.

Maakt men wijde plantgaten, dan is het in sommige gevallen, vooral indien de arbeidskrachten duur zijn, niet rendabel den grond vóór de planting geheel om te werken. Doch bevordelijk voor den groei zal het steeds zijn. Op grond, die van nature niet zeer los is, zullen natuurlijk de voordeelen grooter zijn dan op van nature lossen, humusrijken grond.

Na de planting wordt de grond behoorlijk los gehouden door eenige malen per jaar op geschikte tijden hetzij te tjappen, hetzij met de schop of vork om te werken.

Heeft men echter in de eerste jaren van groei den grond onvoldoende bewerkt, en hebben daardoor de wortels zich dicht onder de oppervlakte ontwikkeld (wat vooral bij zware gronden het geval zal zijn), dan is er soms eenig gevaar aan verbonden, om met meer intense grondbewerking een begin te maken (vooral wanneer de boomen reeds eenige jaren oud zijn), omdat dan een te groot gedeelte der reeds gevormde wortels vernietigd wordt. Maar door doelmatige bemesting kan dan dikwijls de groei der wortels weer voldoende bevorderd worden.

Door behoorlijke grondbewerking wordt de groei der boomen een gezonde, de wortels zijn in staat zich beter te ontwikkelen en krijgen meer lucht; de verweering van den grond wordt bovendien bevorderd en daardoor komt een grooter hoeveelheid voedende stoffen ter beschikking van de wortels.

Op boomen met een gezonden en krachtigen groei zullen de schildluizen zich niet zoo gemakkelijk „vestigen", en daarom is een goede grondbewerking een van de maatregelen, die medewerken kunnen om de schildluizenplaag af te weren.

Hetzelfde is het geval met een behoorlijke bemesting, die de boomen krachtig en gezond maakt. In de tropen zal men gewoonlijk de voorkeur geven de humusrijke, natuurlijke meststoffen (mest van huisdieren, compost] of althans aan zoogenaamde organische meststoffen. Zoo heeft guano soms uitstekend gewerkt in oranje- en sinaasappelplantages.

Een rationeele snoeiwijze is, vooral in streken, waar de oranjes zeer weelderig groeien, van het allergrootste belang om het optreden der schildluizen te voorkomen. Onvoldoend gesnoeide boomen met een te dichte vertakking hebben dikwijl zeer van schildluizen te lijden, omdat deze het best tieren op beschutte plekken, waar de lucht blijft hangen en waar zij beschermd zijn tegen sterke bezonning.

Zoo is ook het nadeel van een te dichte plantwijdte niet alleen gelegen in de omstandigheid, dat de wortels der naburige boomen elkaar gaan hinderen, maar ook door het gebrek aan lucht en licht, dat in de plantage ontstaat.

Wat de snoeiing betreft, moet men echter niet vergeten, dat ook te sterk gesnoeid kan worden en in sommige streken is deze bewerking bij sinaasappelen, lemmetjes en oranjes zelfs niet of nauwelijks noodig; de citroen echter heeft steeds snoeiing noodig.

(Wordt vervolgd.)

Nieuwsberichten.

Curaçao

Kerkelijke Berichten.

Door zeer velen vrienden uitgeleid vertrokken Donderdagmiddag met de *Prins Willem I* de Weleerw. Paters V. Ebben en H. Okhuijzen om redenen van gezondheid naar Holland. Pater Ebben bracht meer dan 22 jaar onafgebroken in onze Kolonie door, Pater Okhuijzen ruim 11 jaren.

Ook keerden met diezelfde gelegenheid drie Eerw. Fraters naar het Moederland terug, na jaren lang hun beste krachten aan het Colegio Sto. Tomas te hebben gewijd. Een hunner zal zich op Suriname voegen bij zijn Confraters, die daar vóór drie jaar een nieuwe stichting begonnen.

Wij wenschen hun allen een voorspoedige en behouden reis.

⁂

De nieuwe missionarissen Pater J. Nielen en Pater L. Kramer kunnen nauwelijks al in Yauco zijn aangekomen, of reeds vernemen wij, dat deze missie zal worden uitgebreid. De Paters ontvingen nog een nieuwe parochie, gelegen buiten het district Yauco, zoodat een tweede missiehuis zal moeten worden opgericht en de Paters zich over deze twee huizen zullen moeten verdeelen.

Koninkl. West-Indische Maildienst.

Aan het verslag over 1904 ontleenen wij:

„Niettegenstaande de scherpe concurrentie van andere stoomvaartlijnen in alle door onze schepen bezochte havens, slaagden wij er in voldoende lading te verkrijgen; zelfs hebben we ons genoodzaakt gezien in den oogsttijd voor een reis van West-Indië naar Europa een stoomschip te charteren, ten einde onze geregelde afladers niet te leur te stellen.

Het passagiersvervoer bleef over het geheele traject ongeveer hetzelfde als in de voorafgaande jaren.

Het batig saldo van de reisrekeningen bedraagt ƒ 380.296, waarbij komt het voordeelig saldo der assurantierekening ad ƒ 89.431, zoodat de totale bruto winst ƒ 469,728 beloopt; daarvan moet worden afgetrokken het nadeelig saldo der interest-rekening bedragende ƒ 41.456 en verder voor afschrijving op de stoomschepen ƒ 201.500, op inventarissen der stoomschepen ƒ 9000, op lichters te Port-au-Prince ƒ 2882, op ponten te Paramaribo ƒ 6670, op inrichtingen te Amsterdam ƒ 1000, op het kantoorgebouw ƒ 4000 en op de inrichtingen te Paramaribo ƒ 29.831. Deze laatste belangrijke afschrijving meende de directie te moeten doen met het oog op den aanbouw van nieuwe loodsen te Paramaribo. Verder wenscht de directie te reserveeren op rekening van afschrijving ƒ 25.000, zoodat alsdan overblijft een bedrag van ƒ 148.397, of vermeerderd met het saldo van Ao. Po. ad ƒ 824 in het geheel ƒ 150.721. Zooals wij reeds hebben medegedeeld, kan de directie voorstellen het dividend te bepalen op 7 pCt. Het vorig jaar bedroeg dit 6 pCt.

(Het Vaderland.)

Het kleuren van vlechtstroo.

Uit het verslag van Cur. Mij. van L. V. Z. V. blijkt, dat het Curaçaosche mandenwerk „zou kunnen concurreeren met het fraai japansche vlechtwerk, *wanneer men er in slagen kon de gewenschte kleuren te verkrijgen*.

Wellicht kunnen de volgende mededeelingen hierbij tot leiddraad strekken.

Op een verzoek om eenige inlichtingen daaromtrent antwoordde de Directeur van het Koloniaal Museum **(zie jaarverslag 1903-1904)** te Haarlem o. a:

„Wenschelijk is het, dat de keuze der kleuren, in tegenstelling met die van het Europeesche vlechtwerk, valt op gedempte nuances, b. v. donkerrood, donkerbruin, donkergroen, donkerblauw, en zwart. Dit komt overeen met de Inlandsche (Nederl. Oost-Indië) kleurenschool, n.l. in zooverre als deze niet vereuropeescht is en 't is uit een aestetisch oogpunt beschouwd uitstekend bruikbaar. Voor het kleuren der vezels zijn het beste de basische verfstoffen, die door lang koken (bij kleuring met Auramin echter maar tot 80 gr. C. verhitten!) in de vezels indringen.

't Is gebleken, dat met 't gebruik der volgende kleurstoffen zeer goed geverfd matwerk te verkrijgen is:

Brillantgrün kristalle extra; id. sa-

---

vlakte der aarde niet bereiken. Daarom werd dit zoutwater door pompen naar boven gebracht. Later evenwel schafte men de pompen af, en werkte men met gecomprimeerde lucht. Deze in de wijde buis naar beneden geperst, dreef de pekel met groote kracht in de binnenste engere buis in de hoogte.

Op de plaats dezer zoutindustrie in Manistee ziet men uitgestrekte inrichtingen voor het zieden en verdampen van het zout, en ontzagwekkende boortorens, want het zout wordt natuurlijk uit meer dan één boorgat opgehaald. In de onmiddellijke nabijheid bevindt zich ook een groote houtzagerij zoodat de afval dezer zaagmolens tegelijk een zeer goedkoope brandstof leveren voor de vele stoommachines, bij het bedrijf in dienst. Het zoutwater, dat uit een diepte van 600 meters aan de oppervlakte der aarde wordt opgeperst, komt daarna een tijd lang in groote bassins in bewaring, die door stoom verhit worden tot een temperatuur van 75 gr. Celsius, waardoor 't water verdampt. Tegelijk concentreert het zout, en scheidt de gips zich af.

De pekel of het zoutwater wordt op tweederlei wijze bewerkt: door gewoon verdampen en door opkooken (zieden) in het vacuümapparaat. Het verdampen der pekel heeft plaats in groote bakken, van 150 voet lang, 12 voet breed en 20 duim diep.

Op den bodem dezer bakken bevinden zich ijzeren buizen, waardoor de stoom geleid wordt. De geconcentreerde pekel loopt deze bakken in, terwijl de stoom in de buizen op den bodem der bakken het water volkomen verdampt, zoodat slechts zoutkristallen achterblijven. Deze kristallen worden op een groote brug geschept. Wegens de hitte werken de zoutscheppers slechts met weinig kleeding aan hun lichaam. Nadat het zout op de planken van deze groote stellage nog een tijdlang gelegen heeft, wordt het in tweewielige karren naar de voorraadschuren gebracht, waar het vier tot zes weken lang moet blijven, om verder te drogen en zich te zetten. De karren rijden over een hellend vlak tot aan de hoogte der daken dier schuren en storten dan van boven hun inhoud in een diepte van 16 tot 18 voet uit.

In de vacuümpannen wordt het geconcentreerde zout eveneens door middel van stoom bij een temperatuur van ongeveer 60 gr. door een systeem van buizen op en neergedreven, totdat al het water verdampt is.

Het zout in de kookpannen (ziederijen) kristalliseert in grover kristallen als het zout in de open verdampingsbakken. Ook het zout, dat in de vacuümpannen gewonnen wordt (in 24 uren 1500 barrel), wordt naar de voorraadschuren vervoerd en daar opgestapeld.

Het zout, dat deze bergplaatsen van den bodem tot aan het dak vult, zet zich in dien tijd van vier tot zes weken zoo vast aaneen, dat het niet gemakkelijk is, de bovenste lagen op den beplankten bodem der loods naar beneden te krijgen. Daarom boort men die zoutstapels met spiraalboren, die met luchtdruk gedreven worden, van onder of aan, het eene boorgat naast het andere, waardoor de bovenste lagen naar beneden storten. De zoutmassa's worden dan in vaten (barrels) geladen, waarvan elk vat een gewicht van 280 pond (een pond van 453 gram) vertegenwoordigt. In een andere afdeeling worden de vaten gesloten en getransporteerd.

In Duitschland verzendt men het zout niet in vaten, maar in zakken. Men verzendt daar het zout voor de consumptie nooit in lossen toestand, gelijk in Amerika in goederen-wagens en zelfs in schepen.

Deze zoutindustrie in Manistee is op zoo grootsche schaal ingericht, dat er dagelijks 800 tot 1000 vaten voor de verzending kunnen worden gereed gemaakt. Algemeen beschouwt men deze zoutwinning niet alleen als de grootste van Amerika, maar zelfs van de geheele wereld. Gemiddeld levert zij jaarlijks 3 millioen vaten af, dus bijna evenveel als de 62 andere plaatsen van zoutwinning, in Amerika, die zich bijna allen zonder uitzondering in de Staten Michigan en New-York bevinden.

De onkosten gemaakt voor een barrel amerikaansch zout bedragen 38 cts. ingepakt, nl. 5 cts. voor de winning van de pekel, 10 cts werkloon, 8 cts voor de verhitting en verdamping, 15 cts onkosten voor het vat = 38 cts. Daar in den groothandel een barrel zout met 55 cts wordt betaald, geeft deze industrie dus de zuivere winst van 17 cts per vat.

(Die woche, Heft 2. jg. 1905. p. 81.)

men met Auramin 0; Auramin 0; Vesuvin 4 B. G, geconcentreerd; Safranin 0.

Bijzonder aanbevolen wordt voor *lila* Methylviolet 3 R; voor *violet*, Methylviolet BB; voor *donkerblauw*, Methylex donkerblau 3 B N; voor *zwart*, Lederschwarz C; voor *oranje*, Chrysoïden A kristalle; voor *korenblauw*, Methylenblau R.

De bamboe, welke men in Japan voor fijn vlechtwerk gebruikt, wordt *rood* geverfd met het sap van de bessen der Gardenia Florida. Deze kleurstof is zeer vast. Verder gebruiken de Japaneezen voor *roodverven*: salpeterzuur (shosan); *zwart* geverfd wordt met ijzervitriool [roha]; *groen* me kopervitriool (ryusando of tampa).

Inspectiereis.

De *Kortenaer* heeft hard geloopen dit maal. Reeds na anderhalven dag varens, Vrijdag in den namiddag, is de Gouverneur op St. Eustatius aangekomen. Dit eiland schijnt het lievelingsplekje te wezen van Z. H. E. G., daar het eerst Woensdagmiddag 17 Mei werd verlaten. Woensdag 17 Mei tegen den avond kwam de Gouverneur op Saba, daags daarna was er audientie in de Bottom en den 19^n. daaropvolgenden steeg het gezelschap naar de Quarter. Na St. Martin bezocht te hebben, wordt St. Eustatius weer aangedaan. Eerst heette het, dat het nieuwe interkoloniale bootje *Christiansted* het gezelschap daar zou komen halen om naar Curaçao te brengen. Latere berichten melden, dat het bootje niet klaar kon wezen vóór 1 Juni, zoodat ook de terugreis met H. M. *Kortenaer* zal plaats hebben. De Gouverneur wordt heden, of uiterlijk morgen terugverwacht.

Mijnontginning.

De mijnexploiteur Mr. PAGE is een drie weken geleden op Saba teruggekeerd met 2 Sicilianen, beiden deskundigen. Eveneens is daar aangekomen een der aandeelhouders, die van de gelegenheid wenschte gebruik te maken om met den Gouverneur tijdens diens bezoek aan Saba te spreken over de uitvoerrechten en andere condities, waaraan de zwaveluitvoer onderworpen zal worden. Hopen wij, dat het blijke, dat ook hier een rijke bron van inkomsten werd ontdekt.

Goud.

Als je maar geluk hebt!

Eenzelfde persoon, zoo bericht men ons uit Aruba, heeft binnen een paar weken twee flinke klompen goud gevonden. Voor het eene betaalde de Maatschappij hem *f* 2200, voor het andere *f* 3000 uit.

't Zal nu wel de kunst wezen om die schatkamer voor andere verborgen te houden, want waar zulke flinke stukken goud gevonden werden, zal nog wel meer te vinden zijn. Mochten we op dat bevoorrecht plekje maar eens meezoeken.

Onze Financien.

Bonaire bracht gedurende het eerste kwartaal van 1905 aan *belastingen* op *f* 7,648.72^5, *aan inkomsten van onderscheiden aard* *f* 1,546.22½, tegen *f* 6,579.54 en *f* 1,619.11 gedurende de eerste 3 maanden van 1904.

Aruba was nog gelukkiger; daar stegen de opbrengst der *belastingen* tot *f* 11,233.91^5 en beliepen de andere inkomsten *f* 2,217.66^5, terwijl in 1904 gedurende het 1ste kwartaal slechts werd ontvangen *f* 6,479.00^5 en *f* 1.597.43.

Circus „Lowande".

Een beestenspel op Curaçao is zoo iets bizonders, dat wij meenen een enkel woordje daaraan te mogen wijden.

Het zal nu een vijftien jaar geleden zijn, dat er op ons eiland een olifant te zien was, maar nu kon men niet slechts een pracht-exemplaar, een werkelijken colossus bewonderen, maar daarenboven nog 3 leeuwen en 1 tijger, alsmede eenige gedresseerde honden, paarden en geiten. Een twintigtal kunstenaars, als acrobaten, clowns, koordedansers, slangenmensch, dierentemmers brachten verder met hun sterke toeren het volk tot geestdrift.

Wat wij vernamen, grenst ook aan het wonderbare. Vereeld u, een piramide van een Olifant in top, een Leeuw en een Geit daaronder, en aan den voet twee leeuwen en twee honden. Een leeuw, die over een olifant springt, welke op een tafel staat. Een leeuw, die kalm toelaat, dat de temmer zijn hoofd legt in zijn bek, of hem een geitje voorhoudt zonder dat het dier toehapt. En dit nadat hij met revolverschoten en zweepslagen woedend is gemaakt. De drie leeuwen loopen vrij in een circus door ijzeren tralies afgesloten. Een van hem klimt op een paard, rijdt met hen een paar maal rond en springt zelfs door een brandenden hoepel en komt dan weer netjes op zijn voorthollend ros terecht.

Maar genoeg, wij zullen verder maar zwijgen over de kunstige dressuur van paarden, honden en apen, alsmede van den Curaçaonaar slangenmensch, JOE JEFFRIE, die met een glas water op zijn voorhoofd, zich tusschen de sporten van een stoel doorwringt zonder, dat een druppel uit het glas stort. Iets bizonders was het zeker.

Districtverdeeling.

Maandagavond vereenigden zich de leden van den Kolonialen Raad in de Afdeelingen om te beraadslagen over het Ontwerp, dat voorstelt het geheele eiland, behalve de stad, in twee buitendistricten te verdeelen. Met belangstelling zien wij het voorloopig verslag der rapporteurs te gemoet. Het zal den heeren wel ter oore zijn gekomen, dat de buitenbevolking wel degelijk ontevreden is en altijd geweest is over den grooten afstand, waarop zich de districtmeesterswoning bevond, vooral wanneer die geheel en al buiten de gewone route der bevolking lag. Men begrijpt maar niet, hoe de Gouverneur verklaren kan, dat hem niets van dergelijke klachten bekend is. Meermalen toch werden ze in de bladen gepubliceerd, om te beginnen, reeds in den eersten jaargang van de *Amigoe*, en later geregeld herhaald.

Vooral is het lastig met het aanvragen van een verlof tot begraven. Een familielid, of naaste buur moet dan soms uren ver heen en terug loopen om bij zijn tehuiskomst onmiddellijk weer klaar te staan het lijk grafwaarts te dragen. Ook is het erg hinderlijk, dat er geen vaste uren zijn, waarop men den districtmeester zeker treffen kan. Na een langen afstand te hebben afgelegd, moet men meermalen nog uren wachten, zonder eten of drinken, zonder dat er gevraagd wordt, wat zulk een persoon verliest door al dat talmen. En dan moet men om een nietigheid dikwijls twee, driemaal terugkomen, men denke slechts aan het klaarmaken der papieren voor het trouwen.

Men moge dan zeggen, dat er in de meeste gevallen voor dien grooteren afstand wel een ezel te krijgen is, maar men mag ook niet vergeten, dat het grootste gedeelte van 't jaar droge tijd is, waarin de ezels der arme bevolking uit gebrek aan water en voedsel bijna niet werken kunnen en niet dan hoog noodig worden gebruikt.

Indien een nieuwe verdeeling derhalve *ook en wel voornamelijk* ten doel heeft de belangen der geadministreerden beter te behartigen, dan mag wel degelijk zorg worden, gedragen, dat de afstanden niet te groot worden, maar vooral dat de woning niet gelegen zij buiten de gewone route, d. i. op een plaats waar een groot gedeelte der districtbewoners nooit, of slechts hoogst zelden, voorbijgaan en waarheen zij dus een afzonderlijke reis moeten maken.

Vóór alles, en daar blijven wij bij, dient echter bekend te worden, hoe het districtbeheer zelve zal worden geregeld. Van deze nieuwe regeling hangt veel, hangt alles af. Zal het gaan naar den districtmeester imperatief worden voorgeschreven, of facultatief blijven voor alle gevallen?

Water.

Het gebrek aan water doet zich al heel erg gevoelen, in de buitendistricten. Gelukkig, dat er nog menschlievende plantagehouders zijn, die aan de omwonende arme bevolking gelegenheid geven om zich van het allernoodzakelijkste te voorzien. Indien echter de droogte aanhoudt, zullen ook zij genoodzaakt worden minder aan anderen te denken en meer aan zich zelven. 't Is te hopen, dat het Gouvernement spoedig weder beginne, of voortga, waar reeds begonnen is, met het aanleggen van dammen, het uitgraven van reservoirs en van putten, opdat 't volk wat langer behoed wordt tegen de nadeelige gevolgen van lang aanhoudende droogte. Hoe meer dammen, hoe beter putten, hoe frisscher grond.

St. Jozef-Gezellen.

Naar men ons meldt, zal de St. Jozef-Gezellen-vereeniging van Pietermaai nog een vierde uitvoering geven, om te voldoen aan het verzoek van velen, die tot nu toe verhinderd waren.

Deze uitvoering zal gegeven worden Vrijdagavond a. s., zijnde de eerste Vrijdag van Juni.

De kleur der toegangskaarten is geel, en ditmaal moeten zij gestempeld zijn met het stempel der Union San Hosé.

De plaatskaarten zijn te bekomen bij dezelfde personen als de vorige maal en tegen denzelfden prijs.

Wij hopen, dat nog velen van deze laatste gelegenheid zullen gebruik maken, en door het koopen van toegangskaarten het nuttig werk der Union zullen steunen.

Officieele berichten.

Bij Gouvernements-beschikking is:

1°. aan Mejuffrouw EMMA VAN EPS, kweekelinge aan de Landsschool op Aruba, zich thans alhier bevindende, tot herstel van gezondheid, een binnenlandsch verlof voor den tijd van eene maand verleend.

2°. aan den heer J. H. EBBEN, Roomsch-Katholieke geestelijke van den 2^e. rang op Curaçao, op zijn verzoek, gerekend te zijn ingegaan den 16^e. Mei ll., eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

3°. aan den heer J. D. OKHUYZEN, Roomsch-Katholieke geestelijke van den 2^e. rang alhier, tot herstel van gezondheid, met ingang van den dag van zijn vertrek uit de kolonie, een jaar verlof naar Nederland verleend.

4°. aan den heer J. H. M. CHUMACEIRO, Predikant bij de Nederlandsch Portugeesch Israëlitische Gemeente alhier, gerekend te zijn ingegaan den 13^e. Mei ll., tot herstel van gezondheid, eene verlofsverlenging voor den tijd van drie maanden verleend.

5°. aan den heer J. H. A. W. SPROCK, Gouvernementsklerk op Aruba, gerekend te zijn ingegaan den 20^n. dezer maand, tot verder herstel van gezondheid, eene verlofsverlenging voor den tijd van eene maand verleend.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Ysaias Barinas, Luisa Rerg, Martina Francisca, G. H. Ireland, Venelia Culian Leslerre, Louis F. Matheeuws, Eduard J. P. Matheeuws, Cristobal Martis, Eloiza Peiters, Pedro Jorge Rodriques, Ana Victoria Silva, Semir Optical company, Antuan Vicaro.

Aangeteekende stukken geadresseerd aan Isaias A. Barinas M, A, H. Senior.

Niet voor verzending vatbaar een drukwerk geadresseerd aan Abram Valencia & familia te Barcelona.

Het grafmonument voor Leo XIII.

Het monument, dat aan de komende geslachten den grooten pontifex Leo XIII zal herinneren, zal eerstvolgende dagen in de basiliek van Lateranen worden opgericht. De commissie van kardinalen, die de leiding van dit werk is opgedragen, heeft het plan aanvaard door den Romeinschen beeldhouwer Giulio Tadolini ontworpen. Het monument bestemd om de stoffelijke overblijfselen van den beroemden Paus te ontvangen, zal voltooid zijn, naar men gelooft, inbegrepen al zijne beelden en ornamenten, in den loop van het volgende jaar. Het mausoleum, geheel in graniet opgetrokken, zal dertig voet hoog en 16 breed worden. De sarcophaag zal uit gekleurd marmer bestaan, waarschijnlijk uit het schoon wit geaderde groen marmer, dat door de Romeinen uit Thessalië (Griekenland) werd ingevoerd.

De decoratieve motieven worden van verguld brons en de beelden van Carrarisch marmer. Het beeld, dat het mausoleum zal bekronen, stelt voor Leo XIII op het oogenblik. dat hij den zegen geeft aan de menigte, die zich zoo vaak aan zij-

ne voeten verzamelde. De hand is voorwaarts gestrekt, de arm gebogen. De beeldhouwer is er goed in geslaagd, het machtige gebaar van den zegenenden Leo XIII uit te beelden. De Paus houdt het hoofd in lichte neiging. Geheel het werk teekent den doorluchtigen kerkvorst naar waarheid.

Aan de uiteinden der sarcophaag zullen twee beelden worden geplaatst. Het eene moet in de herinnering levendig roepen den geweldigen stoot door Leo XIII aan de beweging der sociale hervorming gegeven. Een robuste landbouwer, die een pelgrimstocht naar Rome heeft gemaakt, ligt neergeknield, met den rozenkrans in de hand; de werktuigen aan zijne zijde wijzen den werkman aan. Het voetstuk draagt dit opschrift: Populi peregrinabantur eum: De volken gingen naar Hem op.

Het andere beeld stelt de Kerk voor in droefheid over haar Opperherder. Eene vrouw, geheel in kleederen gehuld, ten prooi aan de grootste droefheid, houdt een kruis in hare linkerhand; in de andere, naar de sarcophaag uitgestrekt draagt zij een olijftak. Op het voetstuk staat te lezen: universus orbis ingemuit: De geheele wereld zuchtte.

Het monument zal boven de ingang der sacristie geplaatst worden, links van het hoogaltaar aan bovengenoemde basiliek. Het zal komen te staan vlak tegenover het gedenkteeken, dat Leo XIII zelf oprichtte ter eere van Innocentius III, wiens stoffelijk omhulsel hij uit de kathedraal van Perugia liet overbrengen.

Het opschrift zal vermelden, dat het mausoleum voor Leo XIII te danken is aan het initiatief der kardinalen, die onder zijn pontificaat den kardinaalshoed hebben verworven: Leoni XIII Cardinales ab eo creati: Aan Leo XIII. De kardinalen door hem gecreëerd. Dat wil niets minder beteekenen, dan dat door hem het geheele heilig college, uitgenomen de deken, die reeds door Pius IX werd benoemd, op het oogenblik van den dood van Joachim Pecci, tot het kardinalaat was verheven.

De Maasbode.

DE OORLOG.

Veel nieuws kunnen wij ook dit maal nog niet mededeelen. De telegrammen bepalen zich tot het signaleeren der verschillende schepen. Men schijnt bang voor elkander en bevreesd om te beginnen en daarom tracht men aan beide kanten de krachten te verdeelen door de schepen naar verschillende kanten te lokken.

Op het land nog voortdurend verkenningstochten en kleine schermutselingen met afwisselend geluk. Als het zoo doorgaat, kan de oorlog nog lang duren.

Laatste berichten.

Heden middag een uur is de H. E. G. heer Gouverneur teruggekeerd aan boord van de „Christiansted."

Advertentien.

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der „Red D Line" tusschen

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1905.	Philad.	Marcb.	Caracas	Zulia	Philad.	Marcb.
Vertrekt van NEW-YORK	Mei 13	Mei 20	Mei 27	Juni 3	Juni 10	Juni 17
Komt aan te SAN JUAN	18		Juni 1		15	
Vertrekt van „	19		2		16	
Doet CURAÇAO aan	21		4		18	
Komt aan te LA GUAIRA	22	27	5	10	19	24
Vertrekt van „	24	28	7	11	21	25
Komt aan te PTO. CABELLO	25		8		22	
Vertrekt van „	26		9		23	
Komt aan te CURAÇAO	27	29	10	12	24	26
Vertrekt van „	28	Juni 5	11	13	25	Juli 3
Doet LA GUAIRA aan	29		12		26	
„ SAN JUAN „	31		14		28	
Komt aan te NEW-YORK	Juni 5	12	19	26	Juli 3	10

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Merida	Marcb.	Merida	Zulia.	Merida	Marcb
Vertrekt van CURAÇAO	Mei 22	Mei 29	Juni 5	Juni 12	Juni 19	Juni 26
Komt aan te MARACAIBO	23	30	6	13	20	27
Vertrekt van „	26	Juni 3	9	17	23	Juli 1
Komt aan te CURAÇAO	27	4	10	18	24	2

Drukker:
ALFREDO F. SINTIAGO.